

УДК [140.8+39:008+821.161.2+94](477)

*Файзулліна Ганна Станіславівна,
аспірантка кафедри культурології
та культурно-мистецьких проектів
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
anjyta_fayzullina@mail.ru*

ЕТНОКУЛЬТУРНІ МОТИВИ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ «ШІСТДЕСЯТНИКІВ»

Мета роботи. У статті проаналізовані основні світоглядно-філософські ідеї та етнокультурні мотиви українського «шістдесятництва» в умовах самовизначення нації та держави. Досліджена художня програма «шістдесятництва», що ґрунтується на відродженні національних і загальнолюдських цінностей. **Методологія.** Дослідження побудовано на міждисциплінарному інтегруванні провідних методів сучасної культурології, філософії, літературознавства, естетики та мистецтвознавства. У контексті поліметодології використані такі методи культурологічного дослідження, як історико-культурний, текстологічний, герменевтичний, компаративний, що сприяло виявленню етнокультурних мотивів у творчості українських «шістдесятників». **Наукова новизна** визначається етнокультурним та естетичним впливом феномену «шістдесятництва» на розбудову нової етнокультурної концепції творчого світогляду молодшої генерації українських митців та взагалі на сучасний український літературний процес. **Висновки.** Розкрита маніфестація основних архетипових принципів української культурної ментальності в творчості письменників-шістдесятників з позиції філософії етнології, як-то антеїзм, софійність, дивовижність, кордоцентризм, «сонячність», химерність.

Ключові слова: культурологія, етнологія, «шістдесятництво», українська ментальність, архетипові принципи, антеїзм, софійність, кордоцентризм, «химерна проза», етнологічні мотиви.

Файзулліна Анна Станіславівна, аспірантка кафедри культурології та культурно-художественних проектів Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Этнокультурные мотивы в творчестве украинских «шестидесятников»

Цель работы. В статье проанализированы основные мировоззренчески-философские идеи и этнокультурные мотивы украинских «шестидесятников» в условиях самоопределения нации и государства. Исследована художественная программа «шестидесятников», основанная на возрождении национальных и общечеловеческих ценностей. **Методология.** Исследование построено на междисциплинарном интегрировании ведущих методов современной культурологии, философии, литературоведения, эстетики и искусствоведения. В контексте полиметодологии использованы такие методы культурологического исследования, как историко-культурный, текстологический, герменевтический, компаративный, что способствовало выявлению этнокультурных мотивов в творчестве украинских «шестидесятников». **Научная новизна** определяется этнокультурным и эстетическим воздействием феномена «шестидесятников» на развитие новой этнокультурной концепции творческого мировоззрения молодого поколения украинских художников и вообще на современный украинский литературный процесс. **Выводы.** Раскрыта манифестация основных архетипических принципов украинской культурной ментальности в творчестве писателей-шестидесятников с позиции

філософії етнокультури таких, як антеїзм, софійність, странність, кордоцентризм, «солнечність», вычурность.

Ключевые слова: культурологія, етнокультура, «шестидесятництво», українська ментальність, архетипні принципи, антеїзм, софійність, кордоцентризм, «химерная проза», етнокультурні мотиви.

Faizullina Hanna, *postgraduate of the Culturology and cultural-art projects chair, the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts*

Ethno-cultural motives in works of ukrainian «sixties»

Purpose of Article. The purpose of the paper is to show artistic and ethno-cultural value of works of «Sixties». The art program of the «Sixties», based on the revival of national and universal values is investigated. **Methodology.** The study is based on the interdisciplinary integration of the leading methods of modern Cultural studies, Philosophy, Literature, Art studies and Aesthetics. In the context of methodology, the author used such methods of Cultural studies as historical and cultural, textual, hermeneutic, comparative ones, which contributed to the identification of ethnic and cultural motifs in the works of Ukrainian «Sixties». **Scientific novelty.** Scientific novelty is determined by ethno-cultural and aesthetic impact of «the sixties» phenomenon in the development of a new ethno-cultural concept of the creative world of the young generation of Ukrainian artists and the modern Ukrainian literary process. **Conclusions.** The demonstration of basic archetypal principles of Ukrainian cultural mentality in the works of writers of the sixties with the position of ethnic culture philosophy such as anteizm, sophianic, strangeness, cordocentrism, «sunshine», pretentiousness are highlighted.

Keywords: Culturology, ethnic culture, «Sixties», Ukrainian mentality, archetypal principles, anteizm, sophian, cordocentrism, «chimeric prose», ethno-cultural motives.

Постановка проблеми. На сьогодні вагоме місце у міждисциплінарній сфері українознавства посідають дослідження етнокультурної ідентичності, аналіз культурних архетипів української етноментальності. Етнокультура пов'язана зі сферою національно-специфічного, яка поруч із загальнолюдським відіграє важливу роль у відродженні історичної пам'яті українського народу, тим самим сприяє самозбереженню українського етносу за умов всесвітніх глобалізаційних процесів.

Звернення до проблем етнокультури почастишали зараз в усіх гуманітарних науках – від історії до філософії, в т. ч. і в культурології. Вся історія української культури, мистецтва, естетики слугує підґрунтям вивчення етнокультурних засад і мотивів сучасної україністики [див., напр., 7]. Не є виключенням і феномен українського «шістдесятництва», який аналізував цю проблематику і створив ідейно-світоглядний і художньо-естетичний потенціал розвитку сучасної етнокультурології.

Українське «шістдесятництво» – це культурно-мистецький рух, який з'явився на початку 60-х років в УРСР. Об'єктом художньої творчості та культурологічних пошуків «шістдесятників» була людина на складних перехрестях національної історії, провідним ідеалом – ідеал борця за соціальну, національну і творчу свободу, за відродження традиційних етнокультурних, духовних цінностей. Актуальним як ніколи стає дослідження саме етнокультурних мотивів творчості «шістдесятників» крізь призму їх світоглядно-філософських ідей в умовах самовизначення нації та держави.

Аналіз досліджень і публікацій. Значний внесок у розробку методологічних аспектів аналізу етнокультурологічних процесів зробили С. Кримський [6], В. Личковах [7], А. Бичко, В. Лісовий, В. Андрущенко та ін. «Шістдесятництво» в українській культурі, зокрема в мистецтві та літературі досліджували Є. Сверстюк, Д. Дроздовський, Л. Медвідь [8], О. Пахльовська [10], Р. Корогодський, Б. Кравців, О. Зарецький [3] та ін.

Мета дослідження – показати художню й етнокультурну цінність творчості «шістдесятників»; проаналізувати художню програму цього літературно-мистецького «покоління», що ґрунтується на відродженні національних і загальнолюдських цінностей.

Виклад основного матеріалу. Світогляд «шістдесятників» позначений, прагненням свободи соціально-політичного життя, творчої праці, духовного саморозвитку, утвердженням етнонаціональної культури та загальнолюдських цінностей. Формуванням своїх світоглядно-філософських позицій і неповторної стилістики «шістдесятники» завдячують трьом потужним джерелам соціокультурних та ідейно-художніх вимірів.

Перше джерело – вплив зарубіжної культури з-поза т.зв. «залізної завіси». Шістдесятники стали чи не першим після неокласиків поколінням митців-інтелектуалів, ґрунтовно обізнаних з художніми скарбами світового мистецтва, у тому числі модерністичного: новітня західноєвропейська й американська поезія (В. Вітмен, Г. Аполлінер, П. Елюар, Г. Лорка, П. Неруда) й інтелектуально насичена й емоційно напружена проза ХХ ст. (Дж. Джойс, Е. Гемінгвей, Е.-М. Ремарк, Г. Белль та ін.).

Другий культурний вплив – художні надбання реабілітованих українських письменників, переважно представників «розстріляного відродження» (поети В. Чумак, Є. Плужник, М. Зеров, М. Драй-Хмара, прозаїки О. Слісаренко, Г. Косинка та ін.). Третє, вже етнокультурне, джерело шістдесятництва – народна творчість, що надихала молодих письменників того часу на художні пошуки у сфері духовних традицій етнокультури (передусім пісенна, народна творчість, тісно пов'язана з мовою, ментальністю, обрядовістю), а також прадавня українська міфологія з її сакральністю, «дивосвітом» наїву народних художниць Ганни Собачко-Шостак, Марії Приймаченко, Катерини Білокур.

Культурницькі й художньо-естетичні ідеї «шістдесятників» були натхненними також новітніми здобутками НТР: розщеплення атома, з'ясування молекулярної структури ДНК й особливо – космічні польоти в міжпланетний простір. Тезаурус науково-технічної революції значно поповнив лексичний запас літератури, наповнивши художню мову шістдесятництва новими термінами, – техніцизмами, виробничою лексикою, прозаїзмами, навіть вульгаризмами та оказіоналізмами. Незвичні в ліричному контексті кенотипи – атом, ракета, супутник сусідять в поезії з традиційними, ще з фольклору успадкованими архетипними образами серця, сонця, вогню, хліба, хати, колодязя, дерева, крила, птаха (напр., «синхрофазотрони ридають, як леви» – експресивний образ поеми І. Драча «Сльози Пікассо»).

Українські митці 1960-х рр., спираючись на фольклорні традиції української етнокультури, ламали ритміку вірша, наближуючи її до розмовних інто-

націй, залучаючи діалектизми (в прозі – В. Дрозд). Уперше широко зазвучали художні модерністичні прийоми «потoku свідомості», що на українському ґрунті стали викликом прозі соцреалістичного зразка (поема у формі оповідання «Запах кропу» Євгена Гуцала). Популярними літературними жанрами стають верлібр, новелети, пастелі, акварелі, скерцо, рондо й інші формотворчі новації, що несли найнесподіваніші спроби стилістичної організації сюжетного матеріалу. Напрям модерністичних експериментів «шістдесятників» суттєво позначився на подальшому мистецькому житті України.

З точки зору етнокультурології у творчості шістдесятників нові світоглядно-філософські ідеї та етнокультурні мотиви виявились на засадах маніфестації основних архетипових принципів української культурної ментальності, а саме:

- Антеїзм як принцип світоглядного й екзистенціального зв'язку з землею розкриває «вкоріненість» у природу, довкілля, обійстя, в рідний ґрунт. Цей етнокультурний мотив можна простежити за романом-епопеєю В. Дрозда «Листя землі» (1989). Вже у назву епопеї винесено дві архетипові лексеми – «листя» і «земля», – які перебувають у залежності, де «листя» підпорядковане «землі». Тобто, романні жителі Краю, що у діалогії мають метафоричне позначення «листя», – є породженням Землі-Матері. Як і міфологічний Антей, який завжди був міцно пов'язаним з Матінкою-Землею, так і жителі романного села Пакуль прив'язані до власного ґрунту, довкілля, обійстя, – до природного і родового середовища свого рідного Краю. Тому для Кузьми, сина селянина Семирозна, «найкращою молитвою Богові є робота на землі» [2, 251].

Рідного національного колориту набувають у поетичному доробку шістдесятників образи рослинного і тваринного світу, етноментально пов'язані з Батьківщиною та рідною землею, – верба, калина, смерека, сосна, тополя, черешня, вишня, ластівка, сокіл, лелека: «І якщо впадеш ти на чужому полі, / Прийдуть з України верби і тополі» (В. Симоненко); «Та знаю: мене колисала калина / В краю калиновім тонкими руками, / І кров калинова, як пісня єдина, / Горить в моїм серці гіркими зірками» (І. Драч); «Біла черешня в небі / Над селом проплива, / Ніби заснулий лебідь, / Під крилом – голова» (Д. Павличко); «Там повен двір любистку, цвітуть такі жоржини, / і вишні чорноокі стоять до холодів. / Хитаються патлашки уздовж всієї стежини, / і стомлений лелека спускається на хлів» (Л. Костенко). Отже, тема Батьківщини, Неньки-України є перманентним ідейним стрижнем символічних позначень та етнокультурних позначень шістдесятників у літературі й малярстві.

- Софійність. Софія, що втілює в бутті «Божественну Премудрість» й означає собою породжуюче начало світу і життя, є жіночим первенем української ментальності та етнокультури. Водночас софійність як принцип сакрального і соборного людського світовідношення безпосередньо пов'язана з архетипом «Храму». У цьому етнокультурному контексті в романі Павла Загребельного «Диво» (1968) архетип «Храму» як маніфестація сакрального простору родового життя є носієм «душі» етнонаціональної культури. Образ Софії Київської в романі постає реальною історичною пам'яткою й художнім символом, що, пройшовши через віки, зберіг в собі весь волелюбний, сильний дух народу, його невмирущість та нескореність, втілив собою його софійну Мудрість та духовність.

- Дивовижність. Українська етнокультура просякнута мотивом «свято-відношення» як тяжінням до дива, прагненням до «естетики дивовижності» [див. 6]. У романі П. Загребельного найбільшим дивом є сама людина. Усі (князь Ярослав Мудрий, Сивоок, учений Гордій Отава та ін.), хто будували, захищали, плекали Софію в своїх серцях, творять історію своєї землі, несуть у собі той дивовижний світ, український «Космос – Психо – Логос» (Г. Гачев), що його ніколи не зруйнувати, як і Софію Київську, де «Непорушна стіна» з Богородицею-Орантою. Недарма для С. Кримського Софія Київська означає «захист від демонічних сил, непорушну стіну святості та духу» [6, 329].

Філософська й етнокультурна ідея «Храму душі» – ключова і в романі Олесь Гончара «Собор» (1967). Якщо у романі П. Загребельного бачимо реальну архітектурну пам'ятку – Софію Київську, то у О. Гончара це узагальнений «Храм» як символ історичної пам'яті народу. Він образно втілює ідеї духовності, краси, гармонії, виступаючи як критерій гідності людського життя, зв'язку поколінь, вищості сакральних цінностей над матеріальними інтересами людини. Собор О. Гончара – це софійний символ етноментальності й культури українського народу, образ самої «соборної» України. І тому для письменника-шістдесятника питання про зруйнування собору – це не просто питання про якусь окрему церковну будівлю, а питання про духовне буття людини і нації загалом, про збереження традицій етнокультури і духовності. Крім того, софійне збереження Собору як архітектурної споруди і як «собору душ» для творчості «шістдесятників» є нерозривним з налагодженням гармонії з природою (мотив екофільності), патріотичною любов'ю до рідної землі та релігійними почуттями.

В аспекті сучасного «етнофутуризму» образною антиципацією сьогодення була «Балада про кібернетичний собор» Івана Драча, в якій прозвучали пророчі перестороги щодо загрози використання найвищих досягнень генетики, кібернетики, ядерної енергетики, яка може призвести до занепаду духовності й «соборної» Мудрості людства. У баладі знайшов художню трансформацію реальний історичний факт: в одному із соборів колишньої резиденції буковинського митрополита на початку 60-х років було встановлено електронно-обчислювальну машину. Разюче «постмодерне» поєднання: культова споруда, з якої майже повністю викинуто її колишній духовний зміст, – і велетенський спрут кібермашини. Тому рядки балади «...Де з ляку повісився / Серед гілляк / Мій ніжний, мій сніжний / Собор-переляк...» [див. цит. за 11] передчувають агресивний наступ техногенної цивілізації, що загрожує руйнації соборності духу нації, а відтак – і її софійності та естезису.

- Кордоцентризм як принцип домінанти «серця» в українській етноментальності виявляється в перевазі емоційно-вольового начала над раціональним через примат «серця» над «головою». В українському національному характері та мистецтві кордоцентризм пов'язаний з їх насиченою емоційністю, чутливістю, ліризмом, романтизмом, сентименталізмом. Звідси й походить перманентна українська поетичність та пісенність [7]. Глибоким ліризмом пронизана поема Ліни Костенко «Маруся Чурай» (1979), бо цей образ є втіленням солов'їного голосу, таланту народної душі та моральної краси, адже «її пісні –

як перло многоцінне, / Як дивен скарб серед земних марнот... / Таку співачку показати на горю, / Та це ж нещода, а пісню задушить...» [5, 35].

Мотиви кордоцентризму, невідривно пов'язані із «святотіждою» і панестетизмом «української душі», яскраво відбилися у надзвичайній поетичній чутливості, ліризмі, романтичній спрямованості поезії шістдесятників. Широко представлені у віршах архетипні образи «серця» та Матері: «І думаєш про матір. Це вона / Була для нього долею святою» (І. Драч); «Мати вірить не дуже / професорським викладам: / Ще ж нема од серця / точнішого приладу» (Б. Олійник); «В серці плавають лебеді. Сонно пахне весло» (І. Драч) «І тому світ завжди благословляє / І сонце, що встає, і серце, що кохає» (В. Симоненко).

- «Сонячність». Праукраїнці здавна відчували себе «дітьми Сонця», а дохристиянською вірою було поклоніння Дажбогу, Сварогу, Ярилу, Семарглу, Перуну, Стрибогу, Хорсу. Кожна з цих іпостасей єдиного «Сонця» (Світла, Роду, Лада, Дия) виконувала свої функції в «організації» складної системи космічного буття: Нав-Прав-Яв. В літературі 60-х – 80-х років послідовником великого українського «сонцепоклонника» М. Коцюбинського став шістдесятник Іван Драч. Сонячні мотиви проймають усю його творчість – від першої збірки «Соняшник» до почорнобильської «Храм сонця». «Протуберанці сонця» (1965) – так І. Драч називає свою поетичну збірку, ідейним центром якої стає однойменний вірш, де перекинуто асоціативний місток від «серця» до «сонця» («Так б'ють з сердець протуберанці – Повстанці сонця...» [1]).

У «Баладі про соняшник» Івана Драча сонце символізує вічне духовне джерело життя, а соняшник – це митець, який поєднує в собі два прагнення: порив у височінь, до сонця й закоріненість у рідну землю. Для поета-шістдесятника образи сонця і соняшника виявляють в баладі функцію прихованого паралелізму: як соняшник постійно повертає свою голову за сонцем, так і ліричний герой повертає свої помисли до поезії, невідривно зв'язаний з нею, що нагадує ідею «Іліотропіона» свт. Іоана Максимовича.

У контексті поеми І. Драча «Ніж у сонці» сонце, за словами Бориса Олійника, «не стільки небесне світило, джерело енергії нашої галактики. Це те вище, облагороджуюче, до чого має прагнути кожен, якщо він хоче називатися людиною...» [9, 140].

- Химерність. Саме на 60-ті роки припадає зародження «химерної» течії в українській літературі на зразок латиноамериканського «магічного реалізму». Письменники-шістдесятники не пройшли осторонь цієї модерної стильової течії, трансформували її ближче до етноментальності українця, використавши неповторний український колорит та народну творчість («Козацькому роду нема переводу, або Мамай і Чужа Молодиця. Український химерний роман з народних уст» О. Ільченка (1958), «Білий кінч Шептало» (1965) «Ірій», (1974), «Листя землі» В. Дрозда (1989), «Лебедина згряя» В. Земляка (1971), «Сіроманець» М. Вінграновського (1975), «Левине серце» П. Загребельного (1978), «Позичений чоловік...» Є. Гуцала (1981), «Дім на горі» В. Шевчука (1983р.) та ін.). «Химерну прозу» розглядають переважно як різновид філософського роману, де реальне поєднується з фантастичним, умовним; для неї характерні засоби іронії, гротеску, театральності, елементи фольклору та міфопоетики з виразною націо-

нальною своєрідністю. Основою «химерності» течії становлять мотиви бароковості (необароко), що стало неодмінним атрибутом українського ментальності й художнього мислення.

Етнокультурними джерелами сучасної «химерної прози» є «Енеїда» І. Котляревського, «Конотопська відьма» Г. Квітки-Основ'яненка, «Марко у пеклі» О. Стороженка, «Лісова пісня» Лесі Українки, «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського, «Вечори на хуторі біля Диканьки» М. Гоголя. Для «химерної прози» характерний синтез набутоків народної творчості з літературними прийомами, в осмисленні фольклорного світобачення [13].

Висновки. Отже, з появою «шістдесятників» в Україні на початку 60-х років формується нова етнокультурна й естетична концепція творчого світогляду молодшої генерації українських митців. Художня програма «шістдесятництва» ґрунтується на відродженні національних і загальнолюдських цінностей, затьмарених комуністичними імперативами, у мистецтві відбувається інтеграція вітчизняного та зарубіжного художньо-мистецького досвіду. Справедливо О. Пахльовська назвала «шістдесятників» поколінням «каторжників і смертників», яке «зуміло стати поколінням естетів» [10, 66].

Як зазначає Л. Медвідь: «Шістдесятники, хоч і не змогли довести свою «культурну революцію» до кінця, все ж передали наступним творчим поколінням ідеї, новаторські форми, без яких подальша еволюція була б неможлива» [8, 110]. Як свого часу українська література після І. Котляревського отримала стимул активно розвиватися в майбутньому, так і «постшістдесятницьке» мистецтво здобуло поштовх руху в новому світоглядному та етнокультурному напрямку. Подальший зв'язок покоління «шістдесятників» із так званими «дев'ятдесятниками», або «дев'яностниками» (І. Андрусяк, Ю. Андрухович, І. Бондар-Терещенко, Ю. Винничук, С. Жадан, Б. Жолдак, О. Забужко, Д. Іванов, Ю. Іздрік, В. Махно, В. Медвідь, О. Пахльовська, Є. Пашковський, Т. Прохасько, С. Процюк, О. Уляненко та ін.) став вагомим етапом спадкового розвитку історії вітчизняного письменства та культурологічної думки.

Крім того, «шістдесятництво» вплинуло на появу нових жанрів в мистецтві та літературі, як то постмодерний роман («Рекреації» Ю. Андруховича (1992), філософський роман («Музей покинутих секретів» О. Забужко (2009), «Переддень Доби Водолієвої» А. Федя (2013), роман-антиутопія («Рівне / Ровно (Стіна)» О. Ірванця (2002), альтернативна історія («Дефіляда в Москві» В. Кожелянка (2000). Естетика та культурологія сучасної української літератури здебільшого відрізняється від радянської епатажним трактуванням колись «заборонених тем», повним відходом від канонів соцреалізму і відродженням етнонаціональних традицій в авангардистських формах (т.зв. «етнофутуризм» [12]).

Література

1. Драч І. Протуберанці серця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrlit.vn.ua/lib/drach/2k8do.html>
2. Дрозд В. Листя землі : [роман] / Володимир Дрозд. – К.: Укр. письменник, 1992. – 559 с.
3. Зарецький О. Українські шістдесятники і хрущовська відлига в етнокультурному просторі СРСР / О. Зарецький // Сучасність. – 1995. – № 4. – С. 113-125.

4. Історія української естетичної думки: монографія / за ред. проф. В. Личковаха. – К.: ЦУЛ, 2013. – 388 с.
5. Костенко Л. Маруся Чурай: Історичний роман у віршах / Ліна Костенко. – К.: Веселка, 1990.
6. Кримський С. Під сигнатурою Софії / С.І. Кримський. – К.: Києво-Могилянська академія, 2008. – 720 с.
7. Личковах В.А. Філософія етнокультури: Теоретико-методологічні та естетичні аспекти історії української культури / В.А. Личковах. – К.: ПАРАПАН, 2011. – 196 с.
8. Медвідь Л. Шістдесятництво: філософія та естетика опору / Л. Медвідь // Молода нація. Альманах. – 2000. – №3. – С. 103 – 124.
9. Олійник Б. До глибини джерел / Б. Олійник // Дніпро. – 1973. – №10. – С.137-143
10. Пахльовська О. Українські шістдесятники: філософія бунту / О. Пахльовська // Сучасність. – 2000. — № 4. – С.65-85.
11. Ткаченко А. Комп'ютер і собор: реалії і візії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.filolog.in.ua/index.php?index_php?view=article&id=58&tmpl=component&print=1&task=printblog&option=com_myblog&Itemid=91
12. Файзулліна Г. «Етнофутуризм» української літературної антиутопії (на прикладі роману О. Ірванця «Рівне / Ровно (стіна)») / Г.С. Файзулліна // Взаємозв'язок курсів естетики і художньої культури з викладанням літератури, музики і образотворчого мистецтва в школі: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 21-22 березня 2013 р., м. Чернігів / Наук. редактор В.А. Личковах. – Чернігів: Вид-во «Ієрогліф», 2013. – С. 124-129.
13. Чайковська В.Т. Українська химерна проза: історія народження терміна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/8711/97/>

References

1. Drach, I. Prominences of heart. Retrieved from <http://www.ukrlit.vn.ua/lib/drach/2k8do.html> [in Ukrainian].
2. Drozd, V. (1992). Leaves of the land: [novel]. Kyiv: Ukr. pysmennyk [in Ukrainian].
3. Zaretskyi, O. (1995). Ukrainian sixties and Khrushchev thaw in Soviet ethno-cultural space / Zaretskyi O. // Suchasnist, 4, 113-125 [in Ukrainian].
4. Lychkovakh, V. (Eds.). (2013). Ukrainian history of aesthetic ideas: monograph: TsUL [in Ukrainian].
5. Kostenko, L. (1990). Marusia Churai: historical novel in verses. Kyiv: Veselka [in Ukrainian].
6. Krymskyi, S. (2008). Under the signature of Sofia. Kyiv: Kyievo-Mohylianska akademiia [in Ukrainian].
7. Lychkovakh, V. A. (2011). Philosophy of ethnic culture: Theoretical and methodological and aesthetic aspects of the history of Ukrainian culture. Kyiv: PARAPAN [in Ukrainian].
8. Medvid, L. (2000). Sixties: the philosophy and aesthetics of resistance. Moloda natsiia. Almanakh, 3, 103 – 124. [in Ukrainian].
9. Oliinyk B. (1973) To the depths sources. Dnipro, 10, 137-143 [in Ukrainian].
10. Pakhlovsk, O. (2000). Ukrainian Sixties: the philosophy of rebellion. Suchasnist. 4, 65-85 [in Ukrainian].
11. Tkachenko, A. (2003). The computer and the Cathedral: Realities and Visions. A. Nyamtsu (Eds.) Bible and Culture: Collected Works. Chernovtsy: Ruta, 5, 230-235 [in Ukrainian].
12. Faizullina, H. (2013). «Ethnofuturism» of Ukrainian literary dystopia (for example, novel «Rivne / Rovno (wall)» by O. Irvanets). V.A. Lychkovakh (Eds.). Interconnection rates of aesthetics and artistic culture of teaching literature, music and arts at school: Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conference. Chernihiv: Iierohlif, 124-129 [in Ukrainian].
13. Chaikovska, V.T. Ukrainian «bizarre prose»: history of the birth of the term. Retrieved from <http://studentam.net.ua/content/view/8711/97/> [in Ukrainian].